

5.1 Makroekonomický rámec

Celková výkonnost ekonomiky kraje je měřena pomocí základních makroekonomických ukazatelů (hrubý domácí produkt, hrubá přidaná hodnota, hrubý fixní kapitál a disponibilní důchod domácností).

Hrubý domácí produkt (HDP) představuje souhrn hodnot přidaných zpracováním ve všech odvětvích považovaných v systému národního hospodářství za produktivní. Jde o propočet v kupních cenách, za které jsou realizovány tržní výkony, včetně daní z produktů a bez dotací na produkty. Prvotní propočet je proveden v běžných cenách, pro potřeby sledování vývoje s vyloučením vlivu změn cen následuje převod do stálých cen. V roce 2000 se Olomoucký kraj podílel 4,9 % na HDP ČR a pořadím mezi 14 kraji jsme obsadili 10. místo. V roce 2004 došlo k posunutí na 8. příčku. Vhodným ukazatelem ekonomické výkonnosti regionů je hrubý domácí produkt na 1 obyvatele. V roce 2004 dosáhl tento ukazatel v našem kraji výše 211 467 Kč, což znamenalo zvýšení oproti roku 2000 o 48 754 Kč, ale i tak nás tato hodnota řadí na poslední místo mezi 14 kraji ČR. Hodnota tohoto ukazatele dosáhla jen necelých 78 % republikového průměru.

Tab. 5.1.1 Regionální makroekonomické ukazatele

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %	
							2004/2000	průměrná roční
Hrubá přidaná hodnota (HPH) v zákl. cenách	mil. Kč	94 401	99 055	105 640	112 847	120 531	27,7	6,3
Hrubý domácí produkt (HDP) v tržních cenách	mil. Kč	104 389	109 447	116 521	124 223	134 376	28,7	6,5
Podíl kraje na HDP České republiky (ČR=100)	%	4,9	4,7	4,8	4,9	4,9	¹⁾ -	x
Vývoj HDP (stálé ceny roku 1995, min. rok=100)	.		99,7	104,6	104,3	104,8	x	x
HDP na 1 obyvatele	Kč	162 713	171 232	182 807	195 250	211 467	30,0	6,8
HDP na 1 obyvatele (ČR=100)		77,7	75,6	77,2	77,9	78,0	¹⁾ 0,2	x
HDP na 1 obyvatele v PPS ²⁾ (EU 25 = 100) ³⁾		50,4	49,9	52,2	53,7	55,3	¹⁾ 4,9	x
HDP na 1 zaměstnance	Kč	452 773	483 507	478 166	522 576	583 226	28,8	6,5
HDP na 1 zaměstnance (ČR=100)		83,1	82,3	79,9	80,2	82,9	¹⁾ -0,3	x
Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK)	mil. Kč	29 677	42 905	31 336	28 436	30 405	2,5	0,6
THFK na 1 obyvatele	Kč	46 259	67 125	49 162	44 695	47 848	3,4	0,8
THFK na 1 obyvatele (ČR=100)		79,9	107,5	78,0	66,5	65,7	¹⁾ -14,2	x
Disponibilní důchod domácností (DDD)	mil. Kč	64 244	67 369	71 337	73 779	77 108	20,0	4,7
DDD na 1 obyvatele	Kč	100 139	105 400	111 919	115 964	121 344	21,2	4,9
DDD na 1 obyvatele (ČR=100)		90,1	89,6	89,8	89,1	89,2	¹⁾ -0,9	x

¹⁾ rozdíl 2004 - 2000 v bodech

²⁾ PPS - jednotka pro měření kupní síly

³⁾ EU 25 - průměr za 25 členských zemí EU

Důvodů, kvůli kterým je Olomoucký kraj nejhorším krajem s nejnižším podílem vytvořeného HDP na 1 obyvatele v ČR je několik:

- 1) velmi vysoká nezaměstnanost v našem kraji, zejména v okrese Jeseník a s tím související nedostatek pracovních míst a příležitostí pro nezaměstnané,
- 2) s nedostatkem pracovních míst koresponduje značný počet osob, který vyjíždí do jiného kraje za prací, a tím přispívá k vyšší hodnotě HDP v jiném kraji,
- 3) nízké průměrné mzdy – Olomoucký kraj patří mezi 3 poslední kraje s nejnižšími mzdami, s tím je spjata spotřeba obyvatel, která se kvůli nízkým mzdám nezvyšuje a tím nedochází ke zvyšování výroby v kraji

Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnance v roce 2004 dosáhl 82,9 % republikového průměru, což náš kraj řadí na 12. místo ze všech 14 krajů.

V zájmu mezinárodního srovnání úrovně HDP na 1 obyvatele se výsledky získané v jednotlivých zemích přepočítávají v paritě kupní síly (PPS – Purchasing Parity Standard), tj. po očištění odchylky směnného kurzu od reálné kupní síly dané měny. Celková výše HDP na 1 obyvatele v paritě kupní síly dosáhla v roce 2004 v Olomouckém kraji 55,3 % průměru Evropské unie.

Tvorbu hrubého fixního kapitálu můžeme chápat jako pořízení investic, neboť zahrnuje pořízení a úbytky hmotných a nehmotných fixních aktiv a zvýšení hodnoty nevyráběných aktiv. Tvorbu hrubého fixního kapitálu

na 1 obyvatele (THFK) hodnotíme v kraji také velmi negativně. Jeho hodnota v roce 2004 dosáhla 47 848 Kč, což bylo o 25 025 Kč méně než byl v roce 2004 celorepublikový průměr. I tato hodnota náš kraj řadí až na 12. místo. Změnou oproti roku 2000 bylo zvýšení o pouhých 3,4 %. Nejvyšší zvýšení THFK na 1 obyvatele v roce 2004 k roku 2000 měl kraj Karlovarský, a to o 84 %.

Výjimkou ve sledovaných letech v podílu tvorby hrubého fixního kapitálu můžeme vidět jen v roce 2001, kdy hodnota THFK na 1 obyvatele dosáhla 67 125 Kč, což bylo o 19 277 Kč více než v posledním sledovaném roce 2004. Tato pozitivní situace v roce 2001 byla způsobena investiční dodávkou v odvětví průmyslu v okrese Přerov.

Podle výše disponibilního důchodu domácností (DDD) připadajícího na 1 obyvatele trvale bydlícího v Olomouckém kraji obsadil náš kraj v roce 2004 v mezikrajovém porovnání 11. místo s hodnotou 121 344 Kč. Hodnota celorepublikového průměru činila 136 078 Kč, nejvyšší hodnotu DDD měl kraj Hl. m. Praha s 207 284 Kč, nejnižší hodnotu DDD vykázal kraj Ústecký s 115 269 Kč.

Tab. 5.1.2 Hrubá přidaná hodnota podle odvětví¹⁾

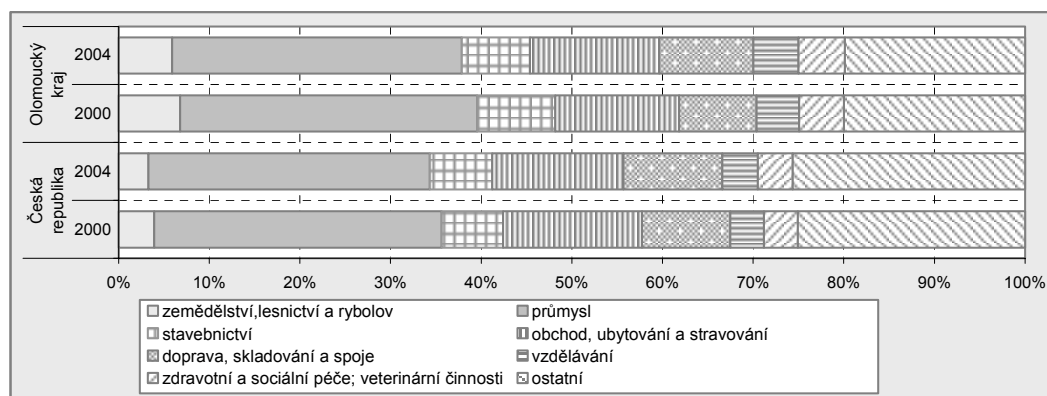
	2000	2001	2002	2003	2004	Rozdíl 2004 -2000 v bodech
Hrubá přidaná hodnota celkem (mil. Kč)	96 107	100 846	107 694	115 052	122 880	¹⁾ 27,9
v tom odvětví (%):						
zemědělství, myslivost, lesnictví; chov ryb	6,8	6,7	5,3	5,4	5,9	-0,9
průmysl	32,7	33,4	33,8	32,1	31,9	-0,8
stavebnictví	8,6	8,2	7,4	7,4	7,5	-1,1
obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osob. potřebu; ubytování a stravování	13,7	12,7	13,2	13,8	14,3	0,6
doprava, skladování a spoje	8,5	9,1	9,6	10,5	10,4	1,8
finanční zprostředkování; činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelské činnosti	11,8	11,7	12,1	11,0	10,7	-1,1
veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	5,6	5,6	6,1	6,5	6,4	0,8
vzdělávání; zdravotní a sociální péče; ostatní veřejné, sociální a osobní služby	12,2	12,5	12,4	13,4	12,9	0,7
ostatní odvětví	-	-	-	-	-	-

¹⁾ změna v %

²⁾ HPH včetně FISIM

Hrubá přidaná hodnota vyjadřuje rozdíl mezi produkcí a mezispotřebou. Olomoucký kraj vykázal v roce 2004 hrubou přidanou hodnotu ve výši 120,3 mld. Kč. Výši vytvořené hrubé přidané hodnoty (HPH) ovlivňují zejména odvětví průmyslu, které se podílí necelými 32 % z celkové přidané hodnoty, i když v roce 2004 oproti roku 2000 došlo ke snížení o 0,8 procentních bodů. Dalším odvětvím, které se podílí na HPH je obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu, ubytování a stravování, které se podílí 14,3 % na celkové HPH a hodnota se zvýšila o 0,6 bodů oproti roku 2000.

Graf 18 Struktura hrubé přidané hodnoty podle OKEČ v roce 2000 a 2004

Dalším důležitým ukazatelem jsou přímé zahraniční investice, které dělíme na základní kapitál, reinvestovaný zisk a ostatní kapitál. Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti, vklady v dceřiných společnostech a přidružených podnicích. Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend. Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dlouhodobých cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich dceřinými společnostmi. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

Celkový stav přímých zahraničních investic v České republice ke konci roku 2003 dosáhl 1 161,8 mld. Kč. Tento výsledek představuje meziroční pokles o asi 3,7 mld. Kč, ale oproti roku 2000 došlo k 42 % nárůstu. Největší objemy přímých zahraničních investic přicházejí do republiky z Nizozemí a Německa, odkud pochází více než 50 % investovaného kapitálu. Třetím největším investorem bylo Rakousko s 12 % podílem. Země EU se na přílivu investic do ČR podíleli 88 %.

Největší podíl z celkových přímých zahraničních investic v roce 2003 náleží základnímu kapitálu, který představuje v České republice 66 % podíl z celkových zahraničních investic, v Olomouckém kraji jen necelých 57 %, 40 % tvoří ostatní kapitál a zbývající 3 % reinvestovaný zisk.

V roce 2003 v mezikrajevém srovnání v celkových přímých zahraničních investicích náleží Olomouckému kraji 10. místo. Nejvíce zahraničních přímých investic dostává kraj Hl. m. Praha, 537 430 mil. Kč, což se podílí 46 % na celkových zahraničních investicích v republice. Nejméně těchto investic putovalo v roce 2003 do Karlovarského kraje, který se podílí jen 1 % na přímých zahraničních investicích celkem v České republice.

V roce 2003 došlo k nárůstu celkových přímých investic do Olomouckého kraje o 73,5 %. Kromě okresu Prostějov, kde došlo oproti roku 2000 o 4,1 % méně přímých zahraničních investic, v ostatních okresech došlo k nárůstu celkových přímých zahraničních investic. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v okrese Olomouc, a to o 159,9 %, i když nejvíce přímých zahraničních investic v roce 2003 putovalo do okresu Přerov, ve výši 13 254 mil. Kč, což představovalo 42,7 % podíl z celkových přímých zahraničních investic do Olomouckého kraje.